

เพลงปี่ชวย : การวิเคราะห์ทางดนตรีวิทยาและภาพสะท้อนแห่งความงาม
PHLENG PEE CHUI CHAI : ANALYSIS OF MUSICOLOGY AND INFLECTION OF BEAUTY

อุภินันท์นาการ
จาก
มหาดำรงวิทยลัย ม. มหิดล

วิทยานพธำเป็นส่วหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา แขนงวิชาวัฒนธรรมการดนตรี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2538

๑๗
๑๖๔๒๗
๑๕๓๘

ชื่อวิทยานิพนธ์	เพลงปี่ขลุ่ย : การวิเคราะห์ทางดนตรีวิทยาและภาพสะท้อนแห่งความงาม
ผู้วิจัย	ปี่ คงลายทอง
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (วัฒนธรรมศึกษา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	พูนพิศ อมาตยกุล พ.บ., M.A., ศศ.ด. (กิตติมศักดิ์) พิชิต ชัยเสรี ค.บ. (เกียรตินิยมอันดับ 2), อ.ม. วชิราภรณ์ วรรณดี อ.บ., อ.ม.
วันที่สำเร็จการศึกษา	23 พฤษภาคม พ.ศ. 2538

บทคัดย่อ

ในกระบวนการเพลงไทยที่บรรเลงด้วยปี่นั้น เพลงปี่ขลุ่ย ถือว่าเป็นเพลงสำคัญมากเพลงหนึ่ง ในชีวิตของนักเป่าปี่ไทยทุก ๆ คน จะต้องผ่านการฝึกฝนเล่าเรียนจากครูปี่โดยตรง เพราะเพลงขลุ่ยนั้น เป็นเพลงมากด้วยความพิเศษสุดนานาประการ ซึ่งศิลปินได้สร้างขึ้นไว้โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแสดงให้เห็นความงดงามทั้งในส่วนของทฤษฎีศิลป์ คีตกศิลป์ วรรณศิลป์ และนาฏศิลป์พร้อมกันไปในเพลงเดียวกัน เสมือนหนึ่งเป็นแหล่งประชุมของความงามอันเป็นจุดสุดยอดแห่งศิลปะไทย และเนื่องจาก "ปี่" มีบทบาทสำคัญมากในการบรรเลงเพลงขลุ่ย งานวิจัยเรื่องนี้ จึงได้เน้นประเด็นสำคัญในการศึกษาวิเคราะห์รายละเอียดในเชิงทฤษฎีทางศิลป์ของเพลงปี่ขลุ่ย ตลอดจนภาพสะท้อนแห่งความงามที่เกิดจากเพลงขลุ่ยนั้น

หัวใจสำคัญอันเป็นหน้าที่หลักของผู้บรรเลงปี่ในเพลงขลุ่ยนั้น คือ จะต้องเป่าปี่เลียนเสียงขับร้องให้ "ชัดเจน" ให้เหมือนหรือใกล้เคียงกับคำพูด จนสื่อความหมายได้ และยังต้องเป่าด้วยลีลาอันวิจิตรในกระบวนการเลียนเสียงขับร้อง พร้อมกับการระมัดระวังในการคุมจังหวะให้เหมาะสมกับการรำร้อง และเมื่อประกอบกับการที่เพลงขลุ่ยเป็นเพลงที่แสดงความงามของตัวละคร เมื่อแต่งตัวสวยจะไปจะทำกิจกรรมพิเศษด้วยแล้ว ผู้เป่าปี่จึงต้องเพิ่มความพิเศษตามนั้นเข้าไปอีก โดยการสอดใส่อารมณ์ให้งดงามสมกับความหมายของบทร้องนั้น

งานวิจัยครั้งนี้ นอกจากจะเขียนขึ้นจากประสบการณ์ของผู้วิจัยซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่เป่าปี่เพลงขลุ่ยมากกว่า 15 ปีแล้ว ยังได้สัมภาษณ์บรรดาครูอาจารย์ ศิลปินนักร้องนักแสดง ผู้ชม และผู้ฟัง ตลอดจนวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เป็นจำนวนมากอีกด้วย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 5 บท สองบทแรกได้บรรยายถึงกรอบแห่งการวิจัยครั้งนี้ เน้นเรื่องความเป็นมา โครงสร้าง ทำนอง บทร้อง ลักษณะคำประพันธ์ การขับร้องและการร่ายรำเพลงฉุยฉาย งานสำคัญที่สุดปรากฏในบทที่ 3 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์วิธีการเป่าปี่เพลงฉุยฉาย อันได้แก่วิธีการบังคับลม การใช้นิ้วเปิดรูปี่ การประสานวิธีการใช้ลิ้นผู้เป่าให้เข้ากับลิ้นปี่ โดยเสนอผลออกมาเป็นรูปของตาราง 4 ช่อง แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำร้องแต่ละคำรูป และ โน้ตที่ใช้กับตำแหน่งเสียงของคำนั้น ๆ รวมทั้งวิธีการเป่าปี่แต่ละคำไว้อย่างละเอียด ซึ่งวิธีการดังกล่าวยังไม่มีความชัดเจนในลักษณะนี้มาก่อนเลย

จากจำนวนเพลงฉุยฉาย 13 บท ที่นิยมใช้ในวงการนาฏศิลป์ไทย ได้คัดเลือกเพลงที่ฉุยฉายสามเพลงเอก คือ ฉุยฉายพราหมณ์ จากเรื่องพระเคนศร์เสีงา ฉุยฉายเบญจกายแปลง และ ฉุยฉายทศกัณฐ์ลงสวน จากเรื่องรามเกียรติ์ มาวิเคราะห์อย่างละเอียด โดยเน้นในเรื่องของคีตลักษณ์ อันได้แก่ จังหวะหน้าทับตะโพน ระดับเสียง เสียงสั้นยาวของปี่ ความดัง ทัก เบาคำเป็นคำตาย และคุณภาพเสียง ซึ่งปรากฏในบทที่ 3 ส่วนเรื่องของภาพสะท้อนแห่งความงามนั้น ได้บรรยายไว้ในบทที่ 4 โดยกล่าวถึงความงามที่เกิดจากศิลปินผู้ขับร้อง ผู้รำ การคัดเลือกผู้รำ และบทบาทของเพลงที่ฉุยฉายในการบรรเลงขับร้องทั้งเพื่อการฟังและการแสดงในโอกาสต่าง ๆ

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นชัดจากการวิเคราะห์ครั้งนี้ว่า เพลงฉุยฉายนี้ เป็นที่รวมแห่งศิลปะ ที่สูงส่งนานาประการอย่างแท้จริง เป็นงานแห่งภูมิปัญญาไทยที่ไม่มีชาติใดเสมอเหมือน มีรายละเอียดในวิธีการปฏิบัติที่สามารถชี้ให้เห็นชัด โดยเขียนเป็นโน้ต เป็นภาพแสดงการใช้นิ้ว และยังสามารถวัด (Measurement) หรือบรรยายเป็นรายละเอียดเพื่อการสืบทอดทางวิชาการต่อไปได้

งานวิจัยในเรื่องเพลงฉุยฉายยังมีอยู่น้อยมาก สมควรที่จะได้ศึกษาต่อไปอีกในเรื่องของการเลียนเสียงนักร้องด้วยเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ เช่น ซอด้วง ซออู้ ซอสามสาย และระนาด เป็นต้น อีกประการหนึ่งการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ เทคนิคการเป่าแบบต่าง ๆ ตลอดจนเรื่องอุโฆษวิทยาของปี่ไทย ซึ่งมีอยู่มากมายหลายประเภทนั้น ก็ยังมีได้มีการศึกษาในรายละเอียดไว้เลย สมควรที่จะได้มีการศึกษาต่อไปในอนาคต

Thesis Title Phleng Pee Chui Chai : Analysis of Musicology and
Inflection of Beauty

Name Peeb Konglathong

Degree Master of Arts (Cultural Studies)

Thesis Supervisory Committee
Poonpit Amatyakul , M.D., M.A., Ph.D.
Pichit Chaiseree , B.E., M.A.
Wachiraporn Wandee, B.A., M.A.

Date of Graduation 23 May B.E. 2538 (1995)

Abstract

Phleng Pee Chui Chai, one of the most important and very fine Thai classical song, specifically composed for a solo performance of a Pee , a Thai woodwind instrument, was selected for this research study. Since the investigator himself has long been over 15 years working as a Pee performing artist at the National Theatre, Fine Arts Department, Ministry of Education, thus, the analysis here was made from his own experiences plus other searches by the interview with artists, including singers, dancers, music teachers and others.

Since the Chui Chai Dance is selected for a theatrical performance of the cast who shows his or her beautiful dress or an outfit, jewellery and etc. at the episode of going to a special meeting , so it is a special song of beauty. The outstanding techniques which the Pee players must perform in the Chui Chai song are to imitate every singing word of the vocalist, while the dancer is dancing in movement along with the lyrical meaning of the song. The best result of imitation is a kind of a very fine artistic performance as well as an esthetic beauties and communications

Review of musicological characteristics of the Chui Chai songs including its form, melody, lyrical composition, singing and dancing arts were described in chapter 1 and 2.

Of the 13 Chui Chai songs from several Thai classical plays, 3 of them (the Chui Chai Brahma , Chui Chai Tossakan Long Suan and Chui Chai Benyakai)

3

were selected for detail analysis. Demonstrations of data were shown in chapter 3 which included the notation, the method of the Pee performing techniques in connection to each of singing word and singing melody which were shown for the first time in the history of the Chui Chai song analysis data.

More research on the Chui Chai songs should be carried out in future within the area of imitation techniques used by other Thai instruments such as the Klui, Saw U, Saw Sam Sai and the Ranad Ek. In addition, the study on the Pee in the area of its functions , acoustics and playing techniques should be considered more in future.

